

Ο ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἔσα σ' ἓνα δωμάτιο, πού ἀστραφτε ἀπὸ καθαριότητα, ξαπλωμένη ἐπάνω σ' ἓνα κρεβάτι, ἔστεκε μιὰ γοιὰ ἐτοιμοθάνατη· στὸ πλάϊ της μιὰ γυναῖκα ἔστεκε καθισμένη, πάντα πρόθυμη καὶ πάντα ἀνήσυχη μὲ τὴν κατὰσταση τῆς γοιᾶς. Καὶ σιμὰ στὸ κρεβάτι μὲ τὰ τετρακάθαρα σεντόνια, εἶταν ἓνα τραπεζάκι γεμάτο μὲ

κουτάκια καὶ μπουκαλάκια, ὅλα μ' ἐτικέτες πού ἐπάνω ἔγραφαν σύντομες ὁδηγίες καὶ τὶς ρεκλάμες τῶν φαρμακείων. Μιὰ δυνατὴ μυρουδιά γιαιτρικῶν ἐπλημμύριζε ὅλο τὸ δωμάτιο.

Σὲ λίγο ἀνοίξε ἡ θύρα τοῦ διαδρόμου κ' ἐμπῆκε ὁ γιατρός, πού περίμεναν μ' ἀνησυχία. Ἐχαιρέτησ' εὐγενικά, ἐνῶ ἡ γυναῖκα σηκώθηκε ἀπὸ τὴν καρέκλα της. Ἀπὸ τὴν πλαϊνὴ θύρα ἐμπῆκε ἓνας μισόκοπος ἄντρας μὲ τὴν ἀγωνία ζωγραφισμένη στὸ πρόσωπο. Ἐχαιρέτησε κι' αὐτὸς περισσότερο μὲ τὸ κεφάλι παρὰ μὲ τὸ στόμα, κ' ἐπροχώρησε σιγαλά. Ὁ γιατρός ἔκαμε μιὰ δυὸ ἐρωτήσεις, κ' ἔπειτα ἐπλησίασε στὸ κρεβάτι, κι' ἄρχισε νὰ ἐξετάζῃ τὴν ἄρρωστη. Καὶ ὁ μισόκοπος μιὰ ἐκοίταζε τὴν ἄρρωστη, καὶ μιὰ ἔρριχτε τὰ μάτια του ἐπάνω στὸ τραπέζι μὲ τὰ γιαιτρικά, καὶ κουνούσε τὸ κεφάλι του περιίλυπα.

Σὲ λίγο ὁ γιατρός ἐπῆρε τὸ καπέλο καὶ φεύγοντας εἶπε στὸ μισόκοπον ἄντρα πού τὸν ἀκολούθησε:

— Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ξανάρθω πιά. Ἡ ἐπιστήμη ἔκαμε τὸ καθῆκον της, τώρα ἄς κάμει κι' ὁ Θεὸς τὸ θέλημά του. Καὶ λέγοντας αὐτὰ ἐχαιρέτησε κι' ἀπομακρύνθηκε.

Ὁ μισόκοπος ἄντρας ἔμεινε σὰν ἀποσβολωμένος, καὶ γιὰ νὰ μὴν πέση ἐστηρίχτηκε στὴν πόρτα. Ἐπειτα μ' ἓνα βλέμμα

σκοτεινό, γεμᾶτο ἀνακατωμένα συναισθηήματα, ἐκοίταξε τὴν ἄρρωστη κι' ἀναστέναξε. Κάτου ἀπὸ τὴ σκελεθρωμένη τῆς ὄψη μὲ τὰ μισανοιγμένα βαθυλά τῆς μάτια, μόλις ἀκόμη πλανιότανε κάποια ἀχτίδα ζωῆς.

Ἡ μισόκοπη γυναῖκα τοῦπε:

— Δὲν κράζουμε, Πέτρο μου, καὶ κανέναν ἄλλο γιατρό;

— Μά, γυναῖκα, θέλεις νὰ κάμουμε κι' ἄλλα ἔξοδα; — τῆς ἀπάντησε ὁ μισόκοπος ἄντρας. — Δὲ βλέπεις πὼς ὅλα ἐπήγανε χαμένα; Δὲ βλέπεις πὼς ἐχαλάσαμε τοῦ κάκου τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς μας; Ἄ! δὲ θὰ δώση ψυχὴ στὸ Θεό. Ἐπνιγῆκαμε ἀπὸ τὰ ἔξοδα, τῆς ἐπήραμε καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα, ἐκουβαλήσαμε ἓνα ὀλόκληρο φαρμακεῖο γιαιτρικά, γιὰ νὰ τὰ πετάξουμε ὅλα στὴ θάλασσα! Κι' αὐτὴ τὸ χαβὰ τῆς: νὰ μὴν ἀδικήσῃ τὸ καμάρι τῆς! Ποιόν; ἓνα βρωμόσκυλο, ἓναν παλιοτεμπέλη. Μὰ δὲν πειράζει.

— Μά, Πέτρο μου, σ' αὐτὸ ποιὸς ἔφταιξε; — ἐπρόστεσε ἡ μισόκοπη γυναῖκα. — Γιατὶ δὲν τὴν ἔστερνες στὸν ἀγαπημένο τῆς γιὰ νὰ προκόψῃ; Νὰ τὴ φᾶνε τὰ σκουλίκια ζωντανὴ στὸ κρεββάτι;

— Λὲς πὼς δὲν τὸ σκέφτηκα, καημένη γυναῖκα; Λὲς πὼς δὲν τὸ σκέφτηκα; Μὰ τί ἤθελες, νὰ τοῦ δώσω μὲ τὰ ἴδια μου τὰ χέρια ὀλάκερη τὴν περιουσίαν τῆς; Τὸ αἷμα τῆς καρδιάς μου; Γιατὶ, ποιὸς μὲ βεβαιώνει πὼς δὲ θὰ τοῦγραφε ὅλα, τοῦ ἄσωτου; Κ' ἔπειτα εἶχα τὴν ἐλπίδα μπουροῦσε νὰ ἰδῆ τίς φροντίδες μας, τὴν περιποίησή μας, τὰ βάσανά μας καὶ τὰ ἔξοδά μας, ἄχ! τὰ ἔξοδά μου, γιὰ χάση τῆς, καὶ νὰ φιλοτιμηθῆ νὰ κάμῃ τὴ διαθήκη ὅπως τῆς ἔλεγα κι' ὅπως ἤθελε ὁ Θεός! Μ' αὐτὴ, αὐτὴ ἐπροτίμησε νὰ πάῃ χωρὶς διαθήκη, καὶ νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ κνηγιῶμαι ἐγὼ στὰ δικαστήρια μὲ τὸν ἀδερφοῦλη μου τὸν ἄσωτο. Ἡ ψυχὴ τῆς, ποῦ ὁ Θεὸς νὰ τὴ συχωρέσῃ κατὰ τὰ ἔργατά τῆς, ἡ ψυχὴ τῆς εἶτανε πάντα μαζί του...

— Καὶ τώρα, Πέτρο μου, — ἐρώτησε ἡ μισόκοπη γυναῖκα μ' ἀνησυχία, — θὰ μᾶς πάρῃ ὁ ἀδερφός σου τὰ μισὰ χτήματα τῆς θειᾶς;

— Ἔτσι τὸ γράφει ὁ νόμος! Τέτοιοι εἶναι οἱ νόμοι, νὰ

προστατεύουνε τοὺς ἄσωτους. Ἄλλος δέρνεται καὶ κοπιᾷζει, καὶ ἄλλος ἀπολαβαίνει, νά, νόμος μιὰ φορά!

— Καὶ θὰ χάσουμε τὰ μισὰ χτήματα, πὺν ἔμεῖς τὰ περιποιηθήκαμε καὶ τὰ διατηρήσαμε σὲ καλὴν κατάστασι;

— Ἔτσι τὸ γράφει ὁ νόμος! Ἄπὸ μιὰ βδομάδα δὲν ἄφησα δικηγόρο γιὰ δικηγόρο, δὲν ὑπάρχει καμμιά σωτηρία. Ἐμεῖς ἐδουλεύαμε καὶ ἄλλος θὰ φάει. Εἴκοσι τώρα χρόνια, εἴκοσι ὀλάκερα χρόνια, ἀπὸ τότε πὺν πέθανε ὁ ἄντρας της καὶ τὴν ἄφησε ἄτεκνη καὶ ἔρημη στὸν κόσμον, ἀπὸ τότε πὺν τὴν ἐπήραμε στὰ χέρια μας καὶ τὴν εἴχαμε πρῶτα αὐτὴ καὶ ἔπειτα τὴν Παναγία, ἀπὸ τότε δουλεύουμε σὰ σκλάβοι καὶ τῆς συντηροῦμε τὰ σπίτια της καὶ τὰ χτήματά της γιὰ ν᾿ἀχῆ ὅτι ἤθελε ἡ καρδιά της, καὶ τώρα θὰ μᾶς τὰ πάρει ἕνας ἄσωτος καὶ τεμπέλης, πὺν μήτε δὲν τὰ κοίταξε ποτέ του. Ἄ! δὲν τὸ θέλει αὐτὸ μήτε ὁ Θεὸς μήτε ὁ διάλογος. Καὶ νὰ σοῦ λέει ὁ νόμος πὺν αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ!

Ἐμιλοῦσε μὲ νευρικότητα καὶ ἔκανε καὶ χειρονομίες ἐμιλοῦσε δυνατά, μὲ ἀδιαφορία πιά γιὰ τὴν ἄρρωστη, καὶ ἔχτυποῦσε καὶ τὸ πόδι του. Καὶ κατὰ τὸ διάστημα πὺν μιλοῦσε ἐκεῖνος, ἡ ἄρρωστη ἐσάλεψε τὰ χεῖλη της καὶ ἔβγαζε ἀναρθροὺς ἤχους ἀπὸ τὸ στόμα της, πὺν ἔμοιαζαν σὰν ρόγχοι ξεψυχίσματος.

— Πᾶμε ἔξω, Πέτρο μου, — τοῦπε ἡ γυναῖκα του — πᾶμε ἔξω, γιὰτὶ μᾶς ἀκούει καὶ παιδεύεται, καὶ δὲν πρέπει νὰ χωλιάζει τώρα πὺν θὰ τῆς βγῆ ἡ ψυχὴ. Ὁ Θεὸς ἄς τὴν ἀνταμειδέψῃ κατὰ τὰ ἔργα της.

Καὶ ἐνῶ περνοῦσανε στὸ πλαῖνὸ δωμάτιο, ὁ κύριος Πέτρος γυρίζοντας τὸ κεφάλι του εἶπε στὴν ἐτοιμοθάνατη:

— Ἄ! θειά, θειά καὶ τί μοῦκαμες.

Περάσανε στὸ πλαῖνὸ δωμάτιο καὶ τράβηξαν καὶ τὴν πόρτα.

— Τώρα, Πέτρο μου, νὰ κραῖξης καὶ τὸν προκομμένο τὸν ἀδερφοῦλή σου νὰ βάλῃ τὰ μισὰ ἔξοδα γιὰ τὴν κηδεῖα, ἀφοῦ θὰ κληρονομήσῃ τὰ μισὰ, πὺν νὰ μὴν τὰ χαρῆ. — Εἶπε ἡ γυναῖκα τοῦ Πέτρου σὲ τόνο παραπονιαρικο καὶ συμβουλευτικό.

Και ὁ Πέτρος τῆς ἀπάντησε :

— Καὶ βέβαια πὼς θὰ τὸν κράξω, μὰ θὰ βάλει; Μὲ καλὸ ἀγγεῖο μᾶς ἀνακάτεψε στὰ στερνά της· τάχα δὲν τότε ξέρεις; θ' ἀρχίσῃ τὰ μαθημένα του: "Ὁποῖος ἔτρωε τὴν περιουσία τόσα χρόνια νὰ βάλῃ καὶ τὰ ἔξοδα. Καὶ ποῖος ξέρει μὴ γυρέψῃ καὶ λογαριασμὸ γιὰ τὰ εἰσοδήματα, γιὰ νὰ βρῆ ἂν ἄφησε μετρητά. "Ἔτσι μὲ μπέρδεψε στὰ στερνά της, ἔτσι μοῦδωσε τὸ εὐχαριστῶ γιὰ τὰ κόπια μου! "Υστερ" ἀπὸ τὰ τόσα ἔξοδα, ἀπὸ τίς τόσες σκοτοῦρες καὶ ἀνησυχίες μὲ τὴν ἀρωστία της, ἀπὸ τὰ τρεξίματα καὶ τὰ ἔξοδα γιὰ τὴν κηδεῖα της, θὰ χάσουμε καὶ τὴ μισὴ περιουσία της καὶ θὰ μπερδευτοῦμε καὶ στὰ δικαστήρια. Ἡ ἀφεντιά του ἔμενε πάντα ἔξω ἀπ' τὸ χορὸ, κι' ὅλος ὁ κόσμος τὸν ἔχει γι' ἀδικημένο καὶ μᾶς γιὰ αἱματοφάιδες κι' ἀδικητάδες.

Καὶ λέγοντας ἔτσι, ἐπρόστεσε :

— Μὰ γιὰ ἔχε τὸ νοῦ σου, γυναῖκα, μὴν πάει καὶ ξεψυχύσει καὶ μείνει μὲ τὰ μάτια γουρλωμένα· λίγο τῶχει ὁ ἀδερφοῦλης μου νὰ σπείρῃ στὸν κόσμῳ πὼς τὴν ἀφήσαμε νὰ πεθάνῃ σὰν τὸ σκυλί!

Ἡ γυναῖκα ἐπέρασε στὸ δωμάτιο τῆς ἀρρωστης, μὰ σὲ λιγάκι ἐπρόβαλε στὴν πόρτα ἀνήσυχη φωνάζοντας :

— Πέτρο μου, Πέτρο μου, ξεψυχάει..... μοῦ φαίνεται πὼς πέθανε...

Ὁ Πέτρος ἐσηκώθη καὶ μπῆκε στὸ δωμάτιο. Πραγματικὰ εἶχε ξεψυχήσει. Μὰ καθὼς ὁ Πέτρος ἐκοίταζε τὸ πρόσωπο τῆς γριᾶς, ἐφωτιζότανε τὸ πρόσωπό του παραξένα, κ' ἔμοιαζε σὰ νὰ περνοῦσε κάτι ἀπὸ τὸ νοῦ του ποὺ τὸν ἔκανε νὰ χαρῆ.

— Δὲ μοιάζει, γυναῖκα, μὲ τὸ Μαστρομανώλη τὸν τσαγκάρη; Ἔτσι ὅπως εἶναι σπανὸς καὶ κοκκαλιάρης....

Ἄληθεια! — ἔκαμε ἡ γυναῖκα — Μὰ πὼς σοῦ πέρασε τέτοια ἰδέα τώρα ἀπὸ τὸ νοῦ σου;

— Μὴ βγάλεις μιλιὰ, μὴν πῆς σὲ κανένα πὼς πέθανε ἡ θειά, ὅποιος σὲ ρωτήσῃ πὲς πὼς πάει καλύτερα, πὼς κοιμᾶται περιμένε με κ' ἔφτασα.....

Καὶ λέγοντας ἔτσι, ἐπῆρε τὸ καπέλο καὶ τὸ μπαστοῦνι του κ' ἐβγήκε ἀπὸ τὸ σπίτι.

*
* *

Στὴν πόρτα ἑνὸς φτωγικοῦ καὶ ἀκάθαρτου τσαγκαράδικου, μπροστὰ σ' ἓνα τραπεζάκι γεμάτο μὲ σύνεργα τῆς τσαγκαρικῆς, ἐκαθότανε ἓνας γέρος σπανὸς τσαγκάρης, περισσό-τερο βυθισμένος στοὺς διαλογισμούς του παρὰ στὴν ἐργασία του, καὶ ἐτοίμαζε ἓνα ζευγάρι μετζεσόλες.

Ἄξαφνα κάποιος ἐστάθηκε μπροστὰ του, καὶ τὸν ἔκαμε νὰ σηκώσῃ τὸ κεφάλι του.

— Καλῶς τὰ κάνεις, Μαστρομανώλη, — τοῦπε ὁ ἐπισκέπτης — βλέπω ἔπεσες μὲ τὰ μοῦτρα στὴ δουλειά.

— Καλῶς τὸν, ἀφέντη, — ἀπάντησε ὁ τσαγκάρης κοιτάζοντας μὲ περιέργεια τὸν κὺρ Πέτρο πὸν ἔστεκε ὀρθὸς ἀπέναντί του, χωρὶς καὶ νὰ μπορῇ νὰ καταλάβῃ τὸ σκοπὸ τῆς ἐπισκέψεώς του. Ἔπειτα γιὰ νὰ κρύψῃ τὴν περιέργειά του ἐπρόστεσε: — Τὶ νὰ κάμουμε, ἀφέντη, μᾶς ἔζωσε ἡ φτώχεια καὶ πολεμᾶμε γιὰ τὸ ξεροκάματο.

Ὁ κὺρ Πέτρος ἔρριξε μιὰ ματιὰ ἐρευνητικὴ μέσα στὸ μαγαζί, πὸν ἄλλοτε εἶτανε ἀπὸ τὰ πρῶτα μαγαζιά τοῦ τόπου, καὶ τώρα εἶχε καταντήσῃ νὰ μὴν ἔχῃ παρὰ λίγα παλιοκαλάποδα κρεμασμένα στοὺς τοίχους, καὶ λίγα παλιοπάπουτσα γιὰ φτιαξιμο ριγμένα σὲ μιὰν ἄκρη, καὶ μιὰ μελαγχολικὰ σκέψη πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ του, γιὰ τὴν ἀστάθεια τοῦ πλοῦτου καὶ γιὰ τὰ ἀδύναμα τὰ γεράματα.

Ὁ Μαστρομανώλης ἐκοίταζε μ' ἐρευνητικὸ βλέμμα τὸν κὺρ Πέτρο, καὶ ἔπειτ' ἀπὸ λίγο ἐπρόστεσε:

— Μοῦ φαίνεται πὼς κάτι θ'ἄθελε ὁ ἀφέντης.

— Κάτι θ'ἄθελα, Μαστρομανώλη, — τοῦ ἀποκρίθηκε μὲ ὕφος πονηρὰ διστακτικὸ, — μά, μά... ὑπάρχει κ' ἓνα μά!

Ὁ τσαγκάρης τὸν ἐκοίταξε κατάματα μὲ ὕφος ἐρωτηματικὸ καὶ εἶπε:

— Ἄς μοῦ πεῖ πρῶτα ὁ ἀφέντης κ' ἔπειτα βλέπουμε.

— Πρόκειται γιὰ σοβαρὸ πρᾶγμα, Μαστρομανώλη, γιὰ πρᾶγμα σοβαρὸ καὶ μυστικὸ πὸν θέλει καὶ κατασοσύνη.

— Ὁ ἀφέντης δὲ μὲ ξέρει γιὰ κανένα παιδάκι!

— Ἡ θειά Μαγδάλω — εἶπε ὁ Πέτρος, κοιτάζοντας ὀλό-

γυρά του με προφύλαξη — ἡ θειὰ Μαγδάλω πέθανε, καὶ δὲν ἔκαμε διαθήκη. Τώρα, σύμφωνα με τὸ νόμο πρέπει νὰ δώσω τὴ μισὴ περιουσία της στὸν ἀδερφό μου, πού εἶναι τὸ ἀδικώτερο πρᾶγμα πού μποροῦσε νὰ γένη! Ἐσὺ μοιάζεις με τὴ θειὰ Μαγδάλω σὰ νὰ εἴσαστε ἀδέρφια δίδυμα, τὶ λέω, ἂν φοροῦσες γυναικεῖα θὰ φαινόσουν ἴδια καὶ ἀπαράλλαχτη.....

Κ' ἐκοίταζε τὸν τσαγκάρη με πονηρὸ χαμόγελο.

Ὁ τσαγκάρης ἔκαμ' ἓνα μορφασμό, κι' ἀπάντησε με σοβαρὸ ὄφος:

— Πάει καλά μ' αὐτὸ πού θέλεις εἶναι πρᾶγμα ἐπικίνδυνο. Γιὰ ν' ἀποφασίσῃ κανένας νὰ παίξῃ ἓνα τέτοιο παιγνίδι, πρέπει νὰ ξέρη καὶ τὴν πληρωμὴ του.

— Ἄν κατορθώσῃς, Μαστρομανώλη, νὰ ξεγελάσῃς τὸ συμβολαιογράφο καὶ νὰ μοῦ κάμῃς διαθήκη πὼς μ' ἀφίνεις κύριο καὶ νοικοκύρη σ' ὅλη τὴν περιουσία, ἐγὼ θὰ σοῦ μετρήσω τριάντα σιδερωμένα ταλαράκια. Ἄν συμφωνᾷς, σηκώ σου, γιατί δὲν ἔχουμε καιρὸ γιὰ χάσιμο.

Ὁ Μαστρομανώλης ἔβγαλε τὴν ποδιὰ καὶ πῆρε τὸ καπέλο του, μὰ ἐνῶ ἔβγαине ἀπὸ τὸ κατῶφλι τῆς πόρτας κ' ἐτοιμαζότανε νὰ κλείσῃ τὸ μαγαζί, εἶπε στὸν κύρ Πέτρο:

— Ἄκου, κύρ Πέτρο, ἐγὼ σοῦ ὑπόσχομαι πὼς θὰ τὰ καταφέρω χωρὶς νὰ ὑποψιασθῇ κανένας τὸ παραμικρό, μὰ θὰ μοῦ δώσῃς πενήντα τάλαρα. Θὰ κάμω μίαν ἁμαρτία, μὰ νὰ ὠφελῆθῶ κάτι κ' ἐγὼ, γιὰ νὰ μπορέσω ν' ἀνάψω καὶ καμιὰ λαμπάδα στὴν Παναγία νὰ με συχωρέσῃ. Ἄμὲ ν' ἁμαρτήσω γιὰ τὸ τίποτε, καλύτερ' ἄς λείπεται. Οὔτε ὁ Θεός, οὔτε οἱ ἀνθρώποι θὰ μοῦ τὸ συμπαθήσουν.

— Ἐγὼ δὲ δίνω παρὰ τριάντα τάλαρα — τοῦ ἀπήντησε ὁ κύρ Πέτρος με τόνο σοβαρό. — Ἄν θέλῃς καλά, ἀλλοιῶς ἄς μένει. Δὲ με συμφέρει προκειμένου νὰ σοῦ δώσω ἔσένα τὴν ἀξία τοῦ μερτικοῦ τοῦ ἀδερφοῦ μου, κάλλιο ἄς τήνε πάρῃ ἐκεῖνος, πού εἶναι κι' ἀδερφός μου.

Ὁ Μαστρομανώλης ἔκαμε νὰ καθίσῃ πάλι στὴ θέση του, μὰ με μιᾶς, σὺν κάτι νὰ σκέφτηκε, ἐπῆρε τὴν ἀποφασὴ καὶ ξεκινώντας εἶπε:

— Πάει καλά, εἴμαστε σύμφωνοι. Ἐμπρός, πᾶμε. Γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ ὅμως διάλεξε καὶ τὸ συμβολαιογράφο. Ὁ κὺρ Πέρικλες μὲ τὶς φαβορίτες του δὲ βλέπει οὔτε τὴ μύτη του κι' ἄς φορεῖ τέσσερα γυαλιά.

— Ὅσο γι' αὐτὸ— τοῦ ἀπάντησε ὁ κὺρ Πέτρος— νὰ μένης ἡσυχος, ἔχω καὶ μαρτύρους πρώτης γραμμῆς.

*
* *

Μέσα στὸ δωμάτιο τῆς θειᾶς Μαγδάλως τώρα εἴτανε σκοτάδι νυκτερινό. Τὰ παραθυρόφυλλα εἴτανε κλεισμένα καὶ ριγμένες οἱ μεγάλες κουρτίνες. Μόνο στὸ πέρα παραθύρι εἴτανε τοποθετημένο ἓνα τραπεζάκι, μισοκρυμμένο πίσω ἀπ' τὴν κουρτίνα, κ' ἐπάνω βρισκότανε μιὰ μικρὴ λαμπίτσα τοῦ τοίχου, ἀπὸ κεῖνες πού ἔχουν στὸ πίσω τους μέρος ἓνα καθρεφτάκι, γιὰ νὰ ρίχνη τὸ φῶς μπροστά. Καὶ ἡ λαμπίτσα αὐτὴ εἴτανε τοποθετημένη μὲ τέτοιον τρόπο ἐπάνω στὸ τραπέζι, πού νὰ φωτίζη μπροστὰ καὶ πίσω νὰ μεγαλώνη τὸ σκοτάδι.

Μπροστὰ στὸ τραπέζι ἔστεκε ὁ γέρο συμβολαιογράφος μὲ τὶς φαβορίτες κ' ἔγραφε τὴ στερνὴ θέληση τῆς θειᾶς Μαγδάλως. Καὶ σιμὰ στὸ τραπέζι, λίγο πῖθ' ἀπὸ τὸ συμβολαιογράφο, δύο λαϊκοὶ τύποι, περασμένης ἡλικίας ἔστεκαν γιὰ μάρτυρες. Κι' ὡς τόσο ἡ θειὰ Μαγδάλω, πού ὁ γιατρός τῆς εἶχε ἀπαγορέψει αὐστηρὰ τὸ φῶς! ὑπαγόρευε μὲ τρεμουλιαστὴ καὶ ἀδύνατη φωνὴ τὴ διαθήκη της:

— Ἀφήνω τὸ σπίτι, πού βρίσκεται στὸν τάδε δρόμο καὶ συνορεύει μὲ τοῦ τάδε καὶ μὲ τοῦ τάδε, στὸν Πέτρο μου, γιὰ τὶς εὐεργεσίες πού μοῦκανε .....

Ὁ συμβολαιογράφος ἔγραφε, κι' ὁ κὺρ Πέτρος, κρυμμένος πίσω ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ πλαϊνοῦ δωματίου, καὶ κοιτάζοντας ἀπὸ τὴν κλειδαρότρυπα, ἄκουε μὲ χαρὰ καὶ μ' ἐνθουσιασμό, καὶ τοῦ ἐρχότανε ν' ἀνοίξη καὶ νὰ τρέξη νὰ φιλήσῃ τὸ Μαστρομανώλη, γιὰ τὴν εὐεργεσία πού τοῦκανε. Ὁλόκληρη πιά ἡ πρῆξις τῆς θειᾶς Μαγδάλως θ' ἀπόμενε δική του, καὶ δὲ θὰ μπορούσε νὰ τοῦ τὴν κουνήσῃ κανεὶς. Ἀλλὰ πῶς! θ' ἄφινε αὐτὸς νὰ τὸν ἀδικήσῃ ὁ

Η ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΑ ΜΕ ΤΟ ΜΟΥΡΓΟ

Ε. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ

νόμος; Οἱ νόμοι εἶναι γιὰ τοὺς κουτούς, ἄς λένε πὼς τοὺς ἔκαναν οἱ ἀδύνατοι γιὰ νὰ προστατεύονται ἀπὸ τοὺς δυνατούς. Τὰ τέτοια εἶναι καλὰ νὰ τὰ λένε οἱ δασκάλοι στὸ σκολειό . . . ἢ ζωὴ εἶναι γιὰ τοὺς ἔξυπνους.

Μὰ ἡ σκέψη αὐτὴ δὲν ἱκανοποιοῦσε τελείως τὸν κύρ Πέτρο, γιὰτὶ αὐτὸς ἤθελε ν᾿ἀχῆ καὶ τὴ συνείδησή του ἀναπανμένη. "Ὅλα κι' ὄλα. "Ὅ,τι ἔκανε, τῶκανε γιὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν ἑαυτὸν του νὰ μὴν τὸν ἀδικήσῃ ὁ νόμος, αὐτὸς δὲν ἐσκόπευε ν' ἀδικήσῃ κανέναν.

Κ' ἐκοίταξε ἀπὸ τὴν κλειδαρότρυπα στὸ δωμάτιο ποὺ βρισκότανε ὁ Μαστρομανώλης, κ' ἡ ὄψη του ἐσκυθρώπασε. Ἐσκέφτηκε πὼς σὲ λιγάκι ἔπρεπε νὰ μετρήσῃ τριάντα τάλαρα σ' ἓναν μπαλωματὴ, ποὺ θᾶκαν' ἓναν μῆνα νὰ τὰ κερδίσῃ καὶ μάλιστα ὕστερ' ἀπὸ τόσα καὶ τόσα ἔξοδα ποῦχε κάμει, καὶ τοῦ φάνηκε βαρὺ. Τριάντα τάλαρα γιὰ μιὰ ὥρα! Νὰ δώσῃ τριάντα τάλαρα, τὴ στιγμὴ ποὺ αὐτὸς δὲν ἐπρόκειτο νὰ κερδίσῃ τίποτε, μὰ ποὺ ἀγωνιζότανε νὰ γλυτώσῃ τὸ δικό του ἀπὸ τὴν ἀδικία! καὶ νὰ σκέφτεται κανεὶς πὼς δὲ τοῦ σώνανε, μὰ ζητοῦσε καὶ πενήντα! "Α! ὁ Τσαγκάρης δὲν εἶτανε χριστιανός, αὐτὸς εἶτανε πλεονέχτης, ἀδικητὴς, ἐκβιαστὴς, τὸν εὔρηκε στὴν ἀνάγκη καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἐκμεταλλευτῆ; μὰ ἄς τέλειωνε πρῶτα τὴ διαθήκη κ' ἔπειτα βλέπουμε πόσα θὰ τοῦδινε. Μήπως τοῦκανε καὶ κανέναν χαρτὶ ἰ; ἢ μήπως θὰ τολμοῦσε νὰ φανερώσῃ τὸ μυστικὸ γιὰ νὰ πάῃ στὴ φυλακὴ ὅλη του τὴ ζωὴ καὶ νὰ ψοφήσουν ἀπὸ τὴν πείνα τὰ παιδιὰ του. Καλὰ τὸν εἶχε κι' αὐτόνε στὰ νύχια του. Μὰ πάλε ἡ σκέψη αὐτὴ σὰ νὰ μὴν τὸν ἱκανοποιοῦσε τελείως, καὶ ἀμέσως ἐσκέφτηκε πὼς αὐτὸς δὲν ἐσκόπευε ν' ἀδικήσῃ κανέναν, μὰ δὲν ἐσκόπευε νὰ συντρέξῃ καὶ τὴν πλεονεξία, γιὰτὶ ὅποιος ἀνέχεται τὴν ἀδικία, εἶναι σὰ ν' ἀδικῆ αὐτὸς ὁ ἴδιος, κι' ἄς ἀδικιέται ἀκόμη.

Καὶ ὡς τόσο ὁ Μαστρομανώλης ὑπαγόρευε τὴ στερνὴ θέληση τῆς θεῆς Μαγδάλης:

— Ἀφήνω καὶ τὸ σπίτι ποὺ βρίσκεται στὸν τάδε δρόμο μὲ τὸ περιβόλι στὸν Πέτρο μου . . . .

Κι' ὁ κύρ Πέτρος ἄκουε πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα καὶ μαλά-

κωνε, ἐνῶ ὁ γέρο συμβολαιογράφος, σκυφτός καὶ ἀνυποψίαστος, μ' ὅλη τὴ σοβαρότητα ποὺ ταίριαζε στὴν ὑψηλὴ του ἀποστολή, ἔγραφε τὴ στερνὴ θέληση τῆς θειᾶς Μαγδάλως, πιστὸς τηρητῆς τοῦ ὅρκου του καὶ τοῦ νόμου. Καὶ καθὼς ἔγραφε, μέσα στὴ νεκρικὴ σιγὴ ποὺ βασίλευε στὸ δωμάτιο, ἀκουότανε τὸ τριξίμο τῆς πέννας του, ποὺ ἀκολουθοῦσε ἀδιάκοπα, γράφοντας, τὰ ὅσα ὑπαγόρευεν ἢ ἐτοιμοθάνατη!

Μὰ ὁ Μαστρομανώλης σὲ μιὰ στιγμὴν ἐσταμάτησε, κι' ὁ κύρ Πέτρος ἔνοιωσε σὰν κάτι ν'ἀφυγε μέσ' ἀπὸ τὴν ψυχὴν του, καὶ στὸ δρόμο ἀκούστηκε τὸ γοργὸ πέρασμα μιᾶς ἀμαξας, καὶ οἱ φωνὲς τῶν παιδιῶν ποὺ παίζανε στὸ δρόμο. Οἱ σκέψεις τοῦ κύρ Πέτρου ἐσταματήσανε, καὶ ἀνήσυχος ἄρχισε νὰ κοιτάζῃ ἀπὸ τὴν κλειδαρότρυπα, γιὰ νὰ ἰδῇ τί γινότανε στὸ διπλανό του δωμάτιο. Μέσα ἐβασίλευε ἄκρα ἡσυχία, μὰ ἡ ἄρρητα τὸν στενοχωροῦσε, τὸν ἔκανε νὰ βάζῃ χίλια δυὸ μὲ τὸ νοῦ του, καὶ ν' ἀνυπομονῇ. Φοβήθηκε μήπως ξέχασε ὁ τσαγκάρης τὰ χτήματα, μὰ ὁ φόβος του αὐτὸς δὲν εὔρισκε θέση στὴ ψυχὴ του, γιὰτ' ἤξερε πὼς ὁ τσαγκάρης εἶτανε τὸ ζωντανὸ ἀρχεῖο τοῦ τόπου. Στὸ τέλος τὸ ἀνακάλυψε ὁ Μαστρομανώλης ἔκανε τὸν ἐτοιμοθάνατο, τὸν ἀδύνατο, γιὰ νὰ κοροϊδέψῃ καλύτερα τὸν συμβολαιογράφο! "Ἄ! χωρὶς ἄλλο θὰ τοῦδινε τὰ δέκα τάλαρα. Θὰ τοῦ τᾶδινε μ' ὅλη του τὴν καρδιά. Μὰ γιατί δέκα κι' ὄχι δεκαπέντε ποὺ εἶτανε καὶ τὰ μισά; Ἡ σκέψη αὐτὴ τὸν ἐσταμάτησε. Καὶ δέκα νὰ τοῦδινε καὶ δεκαπέντε, τὸ ἴδιο ἐκεῖνος θ'ἀμενε ἀνευχάριστος. Καλύτερα θὰ τοῦ τᾶδινε ὅλα γιὰ νὰ λείφουνε καὶ ἀπὸ ἐπεισόδια. Μὰ τὰ τριάντα τοῦ φάνηκαν πολλά. Αἰστάνθηκε νὰ τόνε καῖνε στὰ χέρια του." Ὅχι δὲν ἔπρεπε αὐτὸς νὰ συντρέξῃ τὴν ἀδικία καὶ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἐκβιαστή. Τίποτας δὲν ἔπρεπε νὰ τοῦ δώσῃ τοῦ σημαδιακοῦ, τοῦ σπανούλιακα...

Ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ τοῦ σταμάτησε τὶς σκέψεις ἢ φωνὴ τοῦ Μαστρομανώλη, ποὺ ἐξακολουθοῦσε νὰ ὑπαγορεύῃ τὴ στερνὴ θέληση τῆς θειᾶς Μαγδάλως:

— Ἀφίνω, καὶ τὸ σπίτι ποὺ βρίσκεται στὸν τάδε δρόμο,

στὸν καημένο τὸ Μαστρομανώλη τὸν τσαγκάρη, γιατί εἶτανε δικό του, καὶ γιὰ ἓνα παραμικρὸ χρέος τοῦ τὸ πήρε ὁ μακαρίτης ὁ ἄντρας μου τοῦ τὸ ἀφίνω γιὰ νὰ τόνε συχωρᾷ...

Ἐνα μαῦρο σύγγεφο ἐσκέπασε τὰ μάτια τοῦ κυρ Πέτρου. Τὸ πάτωμα ἔφηνε ἀπὸ τὰ πόδια του, καὶ τὸ σπῆτι πού γραφῆκε κληρονομιά τοῦ τσαγκάρη, τὸ αἰσθάνθηκε ὀλάκερο καθισμένο ἐπάνω στὸ στῆθος του, νὰ τοῦ πιάνη τὴν ἀναπνοή.

Τοῦρθε νὰ φωνάξῃ, νὰ τρέξῃ καὶ νὰ φράξῃ τὸ στόμα τοῦ σπανούλιακα, νὰ τόνε φουρκίσῃ ἐκεῖ ἐπάνω στὸ κρεββάτι πού ἔμενε, τὸν ἀπατεῶνα, τὸν ἄτιμο, ἐσκέφτηκε νὰ φωνάξῃ τοῦ συμβολαιογράφου νὰ μὴν τὰ γράψῃ αὐτά, νὰ ξεσκίση τὴ διαθήκη, μὰ ὁ φόβος τῆς δικαιοσύνης τὸν ἐσυγκράτησε. Ὁ μυσαρὸς ὁ νόμος δὲν ἀκούει ἀπὸ μετάνοιες· ἂν πιανότανε, θὰ πήγαινε στὴ φυλακὴ γι' ἀπατεῶνας καὶ θάχανε τὴ μοσὴ τὴν περιουσία καὶ ποιὸς ξέρει πόσο πρόστιμο, καὶ πόσα ἔξοδα θὰ πλήρωνε. Κι' ὁ κόσμος θὰ πίστευε ὅλα ὅσα ἔλεγε ὁ ἀδερφός του ἐναντίου του.

Τώρα μετάνοιωνε γιατί ἐμπιστεύτηκε τόσο μεγάλο ζήτημα σ' ἓνα σημαδεμένο παμπόνηρο τσαγκάρη. Ἐπρεπε νάχε κάμη καλύτερα τὴ δουλειά του. Καὶ στὸ νοῦ του ἔψαχνε νὰ βρῆ τι ἔπρεπε νάχε κάμη, μὰ ὁ νοῦς του ἔμοιαζε μὲ πέλαο ταραγμένο θολό, καὶ καμμιά σκέψη δὲν ἔβγαζε καθαρή.

Κι' ὡς τόσο ὁ Μαστρομανώλης ἐξακολουθοῦσε νὰ ὑπαγορεύῃ τὴ στερνὴ θέληση τῆς θειᾶς Μαγδάλως, μὰ ὁ Πέτρος ριγμένος ἐπάνω σὲ μιὰ πολυθρόνα, δὲν ἐπρόσεχε πιὰ τί ἔλεγε ὁ Μαστρομανώλης, μὰ ἐχτυποῦσε γροθιῆς τὸ κεφάλι του, καὶ ἐδάγκανε τὰ χέρια του ἀπὸ τὸ κακό του.

— Πρέπει νὰ γκρεμίσω τὴ διαθήκη — ἐσκέφτηκε. Μὰ ἡ σκέψη αὐτὴ δὲν τοῦ ἄρεσε, γιατί ὁ τσαγκάρης τοῦχε γράψει τὰ περισσότερα χτήματα καὶ τὰ καλύτερα, πού ἂν θὰ μοίραζε κανονικὰ μὲ τὸν ἀδερφό του, δὲ θὰ τᾶπαιρνε. Καὶ ἡ σκέψη αὐτὴ τὸν ἀνακούφιζε, τὸν ἔκαμνε νὰ βλέπῃ πὼς δὲν εἶταν καὶ τέλεια ἀδικημένος. Καὶ μακάριζε τὸ Θεὸ πού δὲν ἔβαλε στὸ νοῦ τοῦ παλιοτσαγκάρη νὰ γράψῃ πιὸ πολλὰ ἀκόμη στὸν ἑαυτό του. Ἐπειτα ἄς ἔτρεχε στὰ δικαστήρια, γιὰ νὰ βρῆ τὸ δίκιο του!...

Καὶ ὁ Μαστρομανώλης, γὰρ νὰ μὴν ἀφίση κανένα σημάδι
πρωτὸ στὴ διαθήκη, ἐπρόστεσε :

— Ἀφίνω καὶ τὰ ὑπόλοιπα χτήματα στὸν ἄλλο τὸν ἀνε-
ψιό μου, τὸ Γιάννη, γὰρ νὰ μὴ μείνη παραπονεμένος, ἂν
καὶ πάντα μὲ πίκρανε, καὶ ποτὲ δὲν ἔδωσε μήτε μιὰ ματιὰ
στὰ χτήματά μου, ὁ κακοκέφαλος.

Ἐδῶ ἐτέλειωσε ἡ διαθήκη, καὶ ἡ δῆθεν θεῖα Μαγδάλω
ἄρχισε νὰ καμώνεται πῶς τραβάει ἀπάνω της, κάνοντας τὸ
ἴδιο σὰ νὰ ψυχομαχοῦσε.

Ὁ γέρο συμβολαιογράφος, τελειώνοντας γρήγορα γρή-
γορα τὰ τυπικά, καὶ βιάζοντας τοὺς μαρτύρους νὰ ὑπογρά-
ψουν, ἐμάζεψε τὰ χαρτιά του, κ' ἐβγήκε βιαστικὸς ἀπὸ τὸ
δωμάτιο, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς δύο μαρτύρους, πού
εἶτανε κατασυγκινημένοι.

— Κάμετε ὑπομονή — εἶπανε στὴ γυναῖκα τοῦ κῦρ Πέ-
τρου, πού περίμενε στὸ διάδρομο ἀνήσυχη, καὶ πού ἔτρεξε
κατατρομασμένη μόλις τοὺς εἶδε, γιὰτὶ φοβότανε μήπως
ἐκατάλαβαν τίποτα, — κάμετε ὑπομονή, ἅγια γυναῖκα! ὁ
Θεὸς νάχη τὴν ψυχὴ της.

Καὶ κατέβηκαν τὶς σκάλες, καὶ βγήκανε στὸ δρόμο, ἐνῶ
ὁ κῦρ Πέτρος, ἀκόμη στεκότανε στὸ διπλανὸ δωμάτιο, καὶ
δὲν ἤξερε μὲ τί τρόπο νὰ ὑποδεχτῆ τὸν ἀπατεῶνα τὸν
τσαγκάρη, πῶς νὰ τὸν ἐκδικηθῆ κι' ὡς τόσο νὰ μὴ μάθη
κανένας τὴν ἀπάτη πού γίνηκε.

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑΣ

